

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) oraz art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) odmówił K. S. prawa do wypłaty odsetek od kwoty wypłaty świadczenia przekazanego decyzją z dnia 11 grudnia 2014 roku. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 08 października 2014 roku przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 27 lutego 2014 roku i nie orzekł o odsetkach. W ocenie ZUS został dotrzymany ustawowy termin na wydanie decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego, stąd odsetki nie przysługują. (decyzja - akt ZUS)

Od powyższej decyzji odwołanie w dniu 21 kwietnia 2015 roku złożył K. S. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do odsetek ustawowych /odwołanie k. 1 – 4/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w zaskarżonej decyzji /odpowiedź na odwołanie k. 8/.

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 lutego 2014 roku K. S. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury (wniosek k.1-6 akt ZUS).

Decyzją z dnia 2 kwietnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. S. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił 15 letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Zakład podał, że nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 17 listopada 1976 roku do 1 października 1991 roku w (...) Spółdzielni (...) w Ł. na stanowisku piekarz – ciastowy podnosząc, że takie stanowisko wymienione w świadectwie pracy w szczególnych warunkach nie jest tożsame ze stanowiskiem wymienionym w przepisach resortowych tj., piekarz wymienionego w uchwale nr 38 zarządu Społem (...) Związku (...) z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach spółdzielczości spożywców Dział X poz 11 pkt 1. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku ZUS przyjął za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 1 roku, 10 miesięcy i 2 dni /decyzja - akta ZUS/

K. S. zaskarżył powyższą decyzję.

/okoliczność bezsporna/

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 8 października 2014 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. S. prawo do emerytury poczynając od dnia 27 lutego 2014 roku

/okoliczność bezsporna/

Wyrok uprawomocnił się w dniu 15 listopada 2014 roku / okoliczność bezsporna/.

Decyzją z dnia 11 grudnia 2014 roku, wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 8 października 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawcy zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 27 lutego 2014 roku

/decyzja- akta ZUS/

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 marca 2015 roku na skutek wniosku K. S. z dnia 24 lutego 2015 roku o naliczenie i wypłacenie należnych odsetek od dnia 27 lutego 2014 roku odmówiono wnioskodawcy prawa

do wypłaty odsetek od kwoty wypłaty świadczenia przekazanego decyzją z dnia 11 grudnia 2014 roku. Wskazano, że decyzja o przyznaniu emerytury została wydana w ustawowym terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji tj., od daty uprawomocnienia się wyroku, zatem brak podstaw do wypłaty odsetek.

Z materiałów dowodowych w postaci dokumentów zgromadzonych na etapie postępowania przed organem rentowym w postaci świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 18 listopada 2000 roku, wykazu A stanowiącego załącznik do uchwały nr 38 zarządu Spółem (...) Związku (...) z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach spółdzielczości spożywców Dział X poz. 11 pkt 1 wynika, że wnioskodawca w spornym okresie pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach bezpośrednio przy produkcji pieczywa na stanowisku piekarz – ciastowy.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego w oparciu o dokumenty i dowody z akt organu rentowego uznając je za wiarygodne i wystarczające do poczynienia przedmiotowych ustaleń.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje :

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 121) jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W bezpośrednim związku z art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pozostaje art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r., Nr 748), zgodnie z którym organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Ustawą o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 121, poz. 1264) do art. 118 dodany został ust. 1a, zgodnie z którym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Zmiana ta weszła w życie w dniu 1 lipca 2004 r.

Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach wielokrotnie dokonywał wykładni przepisu art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. I tak w wyroku z dnia 27 września 2002 r., zapadłym w sprawie sygn. II UK 214/02, Sąd Najwyższy stwierdził, iż ZUS jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego, wówczas gdy nie dokona - w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność - wypłaty świadczeń w terminach przewidzianych w przepisach dotyczących ich przyznawania i wypłacania (opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2004, Nr 5, poz. 89, str. 233). W wyroku z dnia 9 marca 2001 r., sygn. II UKN 402/00, Sąd Najwyższy stwierdził, iż określenie "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2002, Nr 20, poz. 501). Podobnie w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. I UK 159/04, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można

było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. (opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2005, Nr 19, poz. 308, str. 900).

Przywołane stanowisko Sądu Najwyższego podzielił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 r., wydanym w sprawie sygn. P 11/07, w którym orzekł o konstytucyjności art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia **tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy**, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu do orzeczenia Trybunał Konstytucyjny zgodził się ze stwierdzeniem, że przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia.

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że uprawnienie do świadczenia rentowego, zgodnie z art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, powstaje co do zasady ex lege z dniem spełnienia wszystkich ustawowo określonych przesłanek, tj. wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Faktycznie jednak świadczenie zostaje "przyznane" decyzją organu rentowego najwcześniej od dnia złożenia wniosku o ustalenie prawa do niego. Stosując art. 118 ust. 1a ustawy o FUS, organ rentowy za początek biegu terminu ewentualnej wypłaty odsetek przyjmuje dzień wpływu prawomocnego orzeczenia w każdym wypadku, gdy prawo do świadczenia (bądź do określonej wysokości świadczenia) zostało ustalone przez organ odwoławczy. Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż przy zastosowaniu takiej interpretacji zaskarżonego przepisu, można przyjąć, że art. 118 ust. 1a ustawy o FUS pośrednio wyłącza odpowiedzialność organu rentowego za popełnione błędy. Ubezpieczony w konsekwencji ponosi ujemne skutki (brak prawa do odsetek) złożenia odwołania od decyzji odmawiającej ustalenia prawa do świadczenia (lub zaniżającej jego wysokość). Organ rentowy może zatem przedłużać postępowanie sądowe bez żadnych ujemnych konsekwencji dla siebie. Skutkami tego opóźnienia jest obciążany ubezpieczony, który nie może dochodzić prawa do odsetek. Nierówne traktowanie obu podmiotów polega na tym, że w sytuacji gdy organ rentowy występuje z roszczeniem przeciwko ubezpieczonemu (np. o zwrot nienależnego świadczenia), ten, w razie przegrania procesu, jest zobowiązany do zwrotu świadczenia wraz z odsetkami od dnia jego wymagalności, a nie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu nakazującego zwrot. Długotrwałość procesu przynosi ubezpieczonemu negatywny skutek w postaci wzrostu kwoty odsetek. W opinii Trybunału Konstytucyjnego jest to niezgodne z zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w zakresie stosowania odsetek i związanych z nimi terminów, od których zależy ustalenie prawa do świadczenia (lub jego wysokości), organ rentowy i ubezpieczony powinni być traktowani jednakowo. Umożliwia to inna niż stosowana przez organ rentowy interpretacja art. 118 ust. 1a ustawy o FUS, zaprezentowana w doktrynie, uwzględniająca kontekst normatywny art. 85 ust. 1 ustawy o s.u.s. Zgodnie z tą interpretacją, normę wyrażoną w kwestionowanym art. 118 ust. 1a ustawy o FUS należy odczytać w następujący sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie świadczenia rentowego lub emerytalnego uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie **nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.**

W wykonaniu przyjętej przez Trybunał Konstytucyjny interpretacji przepisu art. 118 ust. 1a ustawodawca ustawą o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 42, poz. 338) nadał nowe brzmienie przepisu art. 118 ust. 1a. Zgodnie z aktualnym brzmieniem: „W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, **jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej**

okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.” Zmiana weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2009 r. i zgodnie z art. 2 ustawy nowelizującej ma zastosowanie do spraw wszczętych i niezakończonych przed tą datą.

Zgodnie z interpretacyjnym rozstrzygnięciem Trybunału Konstytucyjnego 30-dniowy termin wydania decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym ***nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy.*** W przeciwnym wypadku, to jest gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Do takich okoliczności Trybunał Konstytucyjny przykładowo zaliczył błędną interpretację przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego na etapie organu rentowego w postaci świadectwa pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie czasu pracy, wykazu A stanowiącego załącznik do uchwały nr 38 zarządu Spółem (...) Związku (...) z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach spółdzielczości spożywców prowadzić musiała do wniosku, iż skoro w pkt 1 poz 11 widnieje piekarz a w pkt 2 ciastkarz to nie ma znaczenia nazewnictwo i określenie piekarz ciastowy mieści się w treści powołanych przepisów Działu X poz.11 pkt 1. Na etapie postępowania sądowego materiał dowodowy został uzupełniony o zeznania wnioskodawcy, złożony zakres czynności i obowiązków, które potwierdziły fakt, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu prowadzić to musi do wniosku, że zdaniem Sądu ustalenie prawa do świadczenia dopiero na etapie postępowania sądowego było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy poprzez dokonaną błędną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego na etapie postępowania przed organem rentowym w postaci dokumentów. W konsekwencji należało zasądzić odsetki od dnia 3 marca 2014 roku a zatem od dnia, w którym gdyby organ rentowy działał prawidłowo powinien był ustalić prawo do świadczenia w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku do dnia 11 grudnia 2014 roku wydania decyzji o przyznaniu emerytury w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 8 października 2014 roku.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego fakt, że Sąd Okręgowy w Łodzi w swym rozstrzygnięciu nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego nie pozbawia wnioskodawcy prawa do odsetek.

Zgodnie bowiem z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku, sygn. I UZP opubl. w OSNP z 19-20/255 z 2011 roku, który Sąd Okręgowy podziela w niniejszej sprawie „brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia”.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku wskazując, że wnioskodawcy przysługuje prawo do wypłaty odsetek ustawowych od wypłaconej emerytury za okres od dnia 03 marca 2014 roku czyli od daty wymagalności świadczenia, gdyby wnioskodawcy przyznano świadczenie w dniu złożenia wniosku do dnia 11 grudnia 2014 roku tj., do wydania decyzji o przyznaniu emerytury.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wraz z aktami rentowymi.